

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Biuletyn Euroregionu Silesia

Listopad 2023 · Numer 20

Szlak Wież
Widokowych
Euroregionu

Stezka
Rozhleden
Euroregionu

Wiadomości z Euroregionu Silesia

25 lat Euroregion Silesia

We wrześniu tego roku Euroregion Silesia obchodził 25-lecie swojego istnienia. W Tworkowie 18 września odbyła się międzynarodowa konferencja „Euroregion Silesia - 25 lat razem” pod patronatem Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Czeskiej Mateusza Gniazdowskiego. Z tej okazji Prezes Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry, polskiej części Euroregionu Grzegorz Gryt oraz Wiceprezes Grzegorz Utracki, a także wieloletnie szefowe polskiego i czeskiego sekretariatu Daria Kardaczyńska i Jana Novotná Galuszková otrzymali z rąk Ambasadora RP odznakę honorową „BENE MERITO”.

Fundusze Małych Projektów Euroregionu Silesia 2021-2027

Dnia 19 października 2023 r. Komitet Monitorujący Polsko-Czeskiego Programu Interreg zatwierdził projekty parasolowe w tym Fundusz Małych Projektów Euroregionu Silesia na lata 2021-2027. W przeciwieństwie do poprzedniego okresu programowania, tym razem istnieją dwa oddzielne fundusze - Fundusz dla projektów turystycznych (cel 2.1) oraz Fundusz dla projektów współpracy instytucji i mieszkańców (cel 4.2). Oba Fundusze planują ogłosić pierwsze nabory na początku 2024 roku. Informacje o tych naborach, jak również o planowanych seminariach dla wnioskodawców, będą publikowane na stronach internetowych www.euroregion-silesia.pl i www.euroregion-silesia.cz. Więcej szczegółów można znaleźć wewnątrz tego numeru.

Zmiany w organach Euroregionu Silesia

W ciągu tego roku nastąpiły dwie ważne zmiany w organach czeskiej części Euroregionu Silesia. Podczas Walnego Zgromadzenia, które odbyło się w marcu, Pavel Meletzký, zastępca prezydenta Opawy, został wybrany na stanowisko Prezesa Euroregionu Silesia - CZ. W czerwcu Jana Novotná Galuszková, sekretarz czeskiego sekretariatu po 23 latach przeszła na emeryturę a w jej miejsce sekretarzem został dotychczasowy zastępca Roman Tománek.

Poznaj naszą Silesiankę!

Dnia 13 grudnia 2023 r. w Baborowie odbędzie się konferencja podsumowująca projekt „Poznaj naszą Silesiankę! - promocja transgranicznego szlaku wież i platform widokowych”. Ta końcowa konferencja nie oznacza jednak zakończenia działań Euroregionu Silesia związanych z tym wyjątkowym, transgranicznym szlakiem turystycznym, który obejmuje 34 obiekty. W ramach projektu podjęto kroki w celu utworzenia transgranicznej sieci „Silesianka.net”, która powinna stanowić platformę współpracy między podmiotami zaangażowanymi w ten transgraniczny produkt turystyczny, aby zapewnić jego utrzymanie i dalszy długoterminowy rozwój. Więcej informacji na temat projektu można znaleźć w tym wydaniu Biuletynu.

Biuletyn Euroregionu Silesia nr 20 / listopad 2023

Wydawca: Euroregion Silesia – CZ, Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika

Redakcja: Jana Novotná Galuszková, Daria Kardaczyńska, Agnieszka Zymelka, Justyna Pawula

Adres redakcji: Pekařská 4, 746 01 Opava, Česká republika, tel.: +420 777611797

e-mail: info@euroregion-silesia.cz, www.euroregion-silesia.cz

Zdjęcia: archiwum: Euroregionu Silesia, Euroregionu Glacensis, stowarzyszenia Krajina břidlice z.s., członków Euroregionu Silesia i odbiorców końcowych
zdjęcie na stronie tytułowej: impreza promocyjna w ramach projektu „Poznaj naszą Silesiankę!” (opracowanie graficzne: Julia Anna Maluje)

Tłumaczenie: Jaroslav Radiměšský

Opracowanie graficzne: Pavel Bárta

Druk: Tiskárna Grafico s.r.o., Opava

Nakład: 1 000 egz.

Numer ewidencyjny MK ČR E 21341, ISSN 2084-0020

Egzemplarz bezpłatny

Fundusz Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia

Dnia 31 października 2023 r. po 8 latach realizacji Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia, który był częścią programu Interreg V-A Republika Czeska-Polska 2014-2020, został zakończony. Całkowita alokacja z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zarówno na mikroprojekty, jak i na zarządzanie Funduszem Mikroprojektów wyniosła 7,226 mln EUR. Realizacja funduszu została rozpoczęta w październiku 2015 r., a w kwietniu 2016 r. ogłoszono ciągły nabór na składanie wniosków o dofinansowanie. W ramach 17 naborów do stycznia 2023 r. złożono 437 wniosków od czeskich i polskich wnioskodawców. Z tej liczby 366 wniosków zostało zatwierdzonych do dofinansowania, a łączna kwota dotacji wyniosła 6,866 mln euro, czyli o 16,6% więcej niż wyniosła łączna alokacja na mikroprojekty. Zatwierdzenie wyższej kwoty dofinansowania było możliwe dzięki wykorzystaniu oszczędności, które

pojawiały się na bieżąco w zrealizowanych projektach, również z powodu rezygnacji niektórych wnioskodawców z realizacji już zatwierdzonych projektów oraz obcinania wydatków kwalifikowalnych w ramach kontroli końcowego rozliczenia projektów. Podobnie jak w poprzednich okresach programowania wnioskodawcy byli niezwykle zainteresowani wsparciem finansowym z Funduszu Mikroprojektów, ale niestety na implementację Funduszu negatywnie wpłynęły sytuacje kryzysowe, takie jak pandemia COVID-19 w latach 2020-2022 i późniejsza sytuacja związana z inwazją Rosji na Ukrainę. Jednak Euroregion Silesia skutecznie poradził sobie z tymi sytuacjami kryzysowymi, zareagował na przykład na wydarzenia wojenne specjalnym naborem, w ramach którego można było składać wnioski projektowe dotyczące sprostania wyzwaniom związanym z kryzysem uchodźczym wywołanym przez wojnę w Ukrainie.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Poznaj naszą Silesiankę!

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

O czesko-polskim szlaku wież i platform widokowych „Silesianka” napisano już wiele, nie tylko na łamach naszego Biuletynu. Przypomnijmy, że szlak powstał z inicjatywy Euroregionu Silesia w ciągu kilku lat, gdy we współpracy z wieloma partnerami stopniowo wybudowano 13 nowych wież i platform widokowych po obu stronach granicy. Połączono je następnie z 21 innymi już istniejącymi punktami widokowymi, tworząc w ten sposób unikatowy, transgraniczny produkt turystyczny. Wszystkie prace nad szlakiem zostały zakończone w ubiegłym roku, kiedy to pilotażowo przetestowano funkcjonalność stworzonego produktu turystycznego i uruchomiono długoterminowy program lojalnościowy, aby zapewnić jego trwałość. Wydawać by się mogło, że obecnie wystarczy tylko monitorować statystyki, dotyczące liczby odwiedzających poszczególne obiekty i cieszyć się z ich pozytywnych reakcji. Jednak każdy, kto kiedykolwiek wdrażał podobny projekt z wieloma partnerami, zwłaszcza w sektorze turystycznym, wie, że ta praca nigdy się nie kończy. W celu długoterminowego utrzymania szlaku „Silesianka” Euroregion Silesia realizuje od października ubiegłego roku projekt „**Poznaj naszą Silesiankę! - promocja transgranicznego szlaku wież i platform widokowych**”.

Jak sugeruje sama nazwa tego projektu, jego głównym celem jest **szeroka promocja szlaku „Silesianka”**, z wykorzystaniem różnorodnych działań promocyjnych i marketingowych, aby zapewnić popularyzację wiedzy o tym transgranicznym produkcie turystycznym oraz zwiększyć rozpoznawalność „Silesianki” jako marki. W tym celu w ciągu roku przeprowadzono szeroko zakrojoną kampanię promocyjną, obejmującą m.in. płatną reklamę na Facebooku i w specjalistycznych magazynach turystycznych, promocję w formie reklam na tramwajach i autobusach, konkurs „Ściągaj i wygraj!” oraz mini-konkurs na stworzenie hasła promocyjnego dla szlaku Silesianka. Szczególny sukces odniosło sześć wydarzeń promocyjnych, skierowanych głównie do dzieci. Po obu stronach granicy odbyły się dwa tzw. press-tripy dla przedstawicieli mediów. W ramach projektu podjęto kroki w celu **utworzenia transgranicznej sieci „Silesianka.net”**, która powinna stanowić platformę współpracy między podmiotami i obiektami zaangażowanymi w ten transgraniczny produkt turystyczny, aby zapewnić jego

Głównymi uczestnikami wydarzeń promocyjnych były dzieci, które oprowadzała żywa maskotka. Dzieci miały okazję przetestowania nowej gry outdoorowej „Poznaj naszą Silesiankę!” i zdobycia ciekawych nagród.

Integralną częścią promocji „Silesianki” była kampania rysunkowa na Facebooku stworzona przez polską graficzkę Julia Anna Maluje.

Jednym z elementów kampanii promocyjnej była reklama na pojazdach komunikacji miejskiej.

utrzymanie i dalszy długoterminowy rozwój. W ramach projektu cztery razy zorganizowano warsztaty dla zarządzających obiektami włączonymi do szlaku wież i platform widokowych Silesianka, punktów informacji turystycznej zlokalizowanych na obszarze szlaku oraz dla innych organizacji działających w turystyce (np. Moravian-Silesian Tourism, Śląska Organizacja Turystyczna itp.) w celu nawiązania współpracy z tymi podmiotami na rzecz dalszej promocji szlaku.

Aby zapewnić ochronę „Silesianki” jako marki, przeprowadzono **rejestrację znaku towarowego** po czeskiej i polskiej stronie projektu, zarówno dla samej nazwy SILESIANKA, jak i graficznej wersji maskotka.

Ponieważ projekt jest nadal finansowany z programu Interreg V-A Republika Czeska - Polska 2014-2020, który zostanie zamknięty pod koniec tego roku, projekt musi zostać zakończony do końca grudnia. Nie oznacza to jednak, że prace nad tym interesującym transgranicznym produktem nie będą kontynuowane. Euroregion Silesia już planuje, co dalej i przygotowuje działania, które nie tylko zapewnią długoterminową trwałość istniejącego szlaku, ale także przyczynią się do jego dalszej rozbudowy.

Wędruj, ściągaj i wygrywaj!

Jak dołączyć do programu lojalnościowego Silesianka

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRAČAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

W ubiegłym roku Euroregion Silesia uruchomił program lojalnościowy w ramach czesko-polskiego szlaku wież i platform widokowych o poetyckiej nazwie „Silesianka”. Na zainteresowanych czekają 34 obiekty o różnym charakterze - od małych platform widokowych, nietypowych wież widokowych lub wież historycznych, po wysokie na kilkadziesiąt metrów wieże widokowe stojące pośród przepięknej przyrody! Nagrodą za wizytę będą nie tylko piękne widoki i doświadczenia, ale także nagrody, które przygotowaliśmy dla wszystkich chętnych.

W ramach programu lojalnościowego użytkownik potwierdza swoją wizytę na poszczególnych wieżach i platformach widokowych na szlaku „Silesianka” za pomocą klasycznej pieczętki, albo w formie elektronicznej lub poprzez połączenie obu tych form. Dla miłośników tradycyjnych pieczętek jest specjalna książeczka tak zwana „Książeczka wędrowca”. Książeczkę tę, jak również pieczętkę potwierdzającą wizytę w danym obiekcie, można otrzymać bezpłatnie od zarządzających poszczególnymi obiektami, których lista jest dostępna na stronie internetowej www.silesianka.eu. Do potwierdzenia wizyty na obiekcie można również użyć specjalnej metalowej pieczęci, która jest umieszczona na tabliczce obok każdego obiektu. Aby potwierdzić swoją wizytę w książeczce,

należy na przykład obrysować („odcisnąć”) ją ołówkiem w odpowiednim polu w swojej książeczce. Ponieważ tradycyjny sposób zbierania pieczętek jednak ma swoje ograniczenia, a obecne czasy również wymagają nowoczesnych rozwiązań, przygotowano także elektroniczny sposób włączenia się do programu lojalnościowego. Jeśli zdecydujecie się skorzystać z tej formy, odwiedzając którąkol-

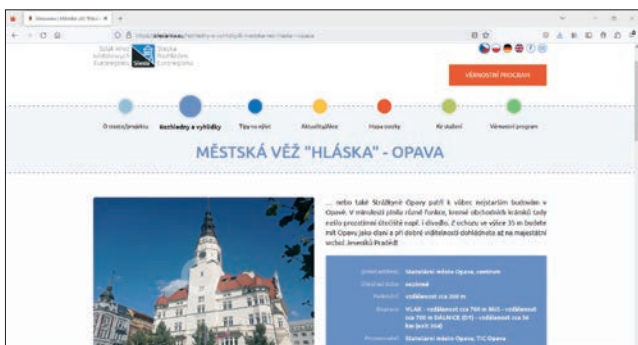
wiek z wież lub platform widokowych, wystarczy zeskanować z tablicy umieszczonej na obiekcie lub w jego pobliżu kod QR, który przekieruje Was do programu lojalnościowego na stronie www.silesianka.eu. Po zalogowaniu się (po wcześniejszej prostej rejestracji) należy odwiedzić zakładkę „Wieże i platformy widokowe” i wybrać dany obiekt, gdzie pojawi się przycisk odblokowujący daną wieżę/platformę widokową. W celu odblokowania wieży, trzeba mieć włączone udostępnianie lokalizacji i znajdować się w promieniu do 100 m od obiektu.

Za każdy odwiedzony obiekt na szlaku „Silesianka” otrzymuje się 1 punkt. A na jakie nagrody można liczyć? Dla osób, którym uda się odwiedzić co najmniej 9 obiektów (6 po czeskiej i 3 po polskiej stronie), przygotowano ładny breloczek z wizerunkiem Silesianki, za odwiedzenie 17 obiektów (11 czeskich, 6 polskich) można otrzymać grę memory, a nagroda pierwszego stopnia - towarzyska gra planszowa „Wędruj razem z Silesianką” czeka na tych, którzy odwiedzą co najmniej 30 obiektów (20 czeskich i 10 polskich). W tegorocznym sezonie turystycznym program lojalnościowy został rozszerzony o ograniczony czasowo konkurs „Ściągaj i wygrywaj!”. Podobne konkursy będą przygotowywane na nadchodzące sezony, zawsze można dowiedzieć się o tym więcej na profilu Silesianki na Facebooku.

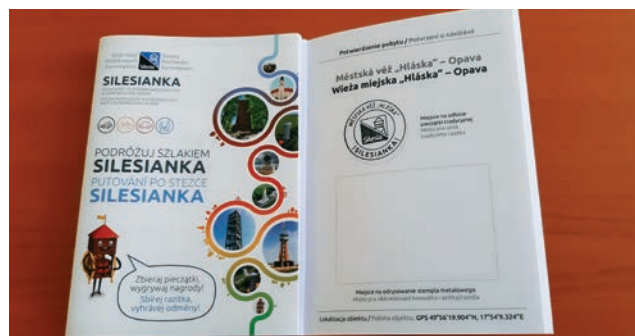
Dlatego nie wahaj się, dołącz do naszego programu lojalnościowego i wygrywaj!

Opawska wieża „Hláška” jest jednym z 34 obiektów transgranicznego szlaku wież i platform widokowych „Silesianka”. Z jej galerii roztacza się widok na centrum miasta, a przy dobrej widoczności także na szczyty pasma Wysokiego Jesionika z Pradziadem i Niskiego Jesionika - Malý i Velký Roudný.

Do programu lojalnościowego szlaku „Silesianka” można się zarejestrować na stronie www.silesianka.eu, a zwiedzanie poszczególnych obiektów można potwierdzać elektronicznie za pomocą kodów QR znajdujących się na tablicach umieszczonych na poszczególnych obiektach na szlaku.

Dla miłośników tradycyjnych pieczętek przygotowano tzw. „Książeczkę wędrowca” - książeczkę do zbierania pieczętek, potwierdzających wizytę na poszczególnych obiektach szlaku.

Fundusze Małych Projektów 2021-2027

Interreg

Współfinansowane
przez Unię Europejską

Czechy – Polska

Podobnie jak w poprzednich okresach programowania, Fundusze Małych Projektów (FMP) stanowią integralną część Programu Interreg Czechy-Polska 2021-2027 i są narzędziem przeznaczonym do finansowania mniejszych projektów transgranicznych. Podstawowe zasady dotyczące funduszy opierają się na art. 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1059, na

zasadach określonych dla programu Interreg Czechy-Polska oraz pozostałych specyficznych wymogach zawartych w odpowiedniej dokumentacji funduszy w poszczególnych euroregionach, które są ich zarządzającymi.

W przeciwieństwie do poprzednich okresów, gdy Fundusz miał formę wspólnego projektu parasolowego dwóch partnerów – czeskiej i polskiej strony Euroregionu Silesia i obejmował wszystkie obszary tematyczne w jednym programie, to w tym okresie programowania każda strona Euroregionu będzie zarządzać oddzielnym, tematycznie ukierunkowanym Funduszem, za pośrednictwem którego podmioty z obu stron granicy będą finansować swoje projekty.

Funkcje Zarządzającego FMP w Euroregionie Silesia zgodnie z ukierunkowaniem tematycznym:

<p>Priorytet 2 TURYSTYKA Cel 2.1 Lepsze transgraniczne wykorzystanie potencjału turystyki zrównoważonej dla rozwoju gospodarczego pogranicza czesko-polskiego</p>	<p>Priorytet 4 WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI I MIESZKAŃCÓW Cel 4.2 Pogłębianie więzi transgranicznych mieszkańców i instytucji pogranicza czesko-polskiego</p>
<p>Euroregion Silesia – CZ strona czeska Euroregionu Silesia adres siedziby: Horní náměstí 382/69, 746 01 Opava adres biura: Pekařská 106/4, 746 01 Opava e-mail: info@euroregion-silesia.cz www.euroregion-silesia.cz tel. +420 777 611 797 tel. +420 607 772 647</p>	<p>Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry strona polska Euroregionu Silesia ul. Batorego 7 (II piętro, lokal 1 i 3) 47-400 Racibórz, Polska e-mail: info@euroregion-silesia.pl www.euroregion-silesia.pl tel. +48 32 415 64 94 tel. +48 32 415 30 95</p>

Budżet FMP w Euroregionie Silesia - alokacja na małe projekty:

Euroregion Silesia	Priorytet 2	Priorytet 4	ŁĄCZNIE
Alokacja na małe projekty	1 987 200 EUR	2 440 000 EUR	4 427 200 EUR

PRIORYTET 2 - TURYSTYKA

Priorytet ten ma na celu promowanie współpracy transgranicznej w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego oraz poprawę wykorzystania potencjału turystycznego dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego obszaru przygranicznego.

Wspierane działania:

- **Wsparcie przy tworzeniu nowych lub rozwój istniejących elementów turystyki**

Wspierane będą takie elementy turystyki, których celem będzie rozwój lub łączenie istniejącej oferty produktów turystycznych w danym regionie. Finansowane mogą być następujące działania: remonty, rewitalizacja lub udostępnianie zabytków materialnych, wspieranie rozwoju muzeów i wystaw, rozwój sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, singletracków, rozwój sieci szlaków wodnych, pieszych, hippicznych itp., publiczna infrastruktura turystyczna, niematerialne dziedzictwo kulturowe.

- **Łączenie i tworzenie produktów turystycznych oraz ich promocja**

Wspierane będą działania, które przyczynią się do wzmocnienia świadomości potencjalnych turystów/odwiedzających o czesko-polskim obszarze przygranicznym jako regionie tury-

stycznym. Finansowane mogą być następujące działania: projektowanie i wdrażanie wspólnych rozwiązań koncepcyjnych w zakresie rozwoju, promocji (z naciskiem na nowoczesne i zrównoważone formy) oraz wykorzystania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego; łączenie i rozwijanie istniejących produktów turystycznych (np. tworzenie wspólnej marki) lub działania związane z tworzeniem nowych produktów transgranicznych.

- **Wsparcie działań towarzyszących związanych z rozwojem turystyki**

Wspierane będą działania związane ze staraniami na rzecz łagodzenia negatywnego wpływu turystyki nie tylko na obszary chronione i obszary w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów chronionych, ale także na lokalnych mieszkańców z miejsc obciążonych ruchem turystycznym. Ponadto wspierane będą działania podnoszące jakość świadczonych usług oraz zwiększające atrakcyjność turystyczną polsko-czeskiego terytorium jako znaczącego regionu turystycznego. Finansowane mogą być takie działania, jak np. monitorowanie liczby odwiedzających, szkolenia językowe i specjalistyczne szkolenia zawodowe pracowników w całym szeroko rozumianym sektorze turystycznym lub wymienne staże pracowników branży turystycznej.

PRIORYTET 4 - WSPÓŁPRACA MIĘDZY INSTYTUCJAMI I OBYWATELAMI

Celem tego priorytetu jest pogłębianie więzi transgranicznych pomiędzy mieszkańcami i instytucjami pogranicza polsko-czeskiego.

Cel 4.2 - Pogłębianie więzi transgranicznych mieszkańców i instytucji pogranicza czesko-polskiego

Wspierane działania:

• Wsparcie współpracy instytucji:

Wspierane są działania mające na celu tworzenie warunków i zwiększenie gotowości instytucji do współpracy transgranicznej. Finansowane mogą być następujące działania: tworzenie sieci instytucji, szkolenia językowe pracowników (czeski i polski), wymiana dobrych praktyk, wymienne staże pracowników instytucji i ich jednostek budżetowych.

• Projekty typu „people to people”

Wspierane są działania mające na celu rozwój współpracy oraz wspólne projekty społeczne i kulturalne. Dotyczy to działań zwiększających poziom wzajemnej wiedzy i zrozumienia, które budują zaufanie między społecznościami lokalnymi po obu stronach granicy oraz przyczyniają się do wzmacniania spójności obywatelskiej transgranicznego regionu. Finansowane mogą być projekty obejmujące działania dla wąskiej grupy docelowej (np. zajęcia sportowe, obozy i wymiany, konferencje i warsztaty, wycieczki krajoznawcze/turystyczne, wyjazdy, wydarzenia edukacyjne i szkoleniowe) oraz dla ogółu społeczeństwa (np. festiwale i koncerty, targi i jarmarki, dożynki, festiwale publiczne, masowe zajęcia sportowe bez konieczności rejestracji).

Różnice między Funduszami małych projektów na lata 2021-2027 a poprzednim okresem:

- Są tylko dwa rodzaje projektów: z partnerem wiodącym i realizowane samodzielnie.
- Maksymalne dofinansowanie EFRR wynosi 80%.
- Maksymalne dofinansowanie z EFRR w ramach Priorytetu 2 dla projektów z partnerem wiodącym wynosi 80 000 EUR, dla projektów realizowanych samodzielnie 40 000 EUR.
- Minimalne dofinansowanie z EFRR w ramach Priorytetu 2 wynosi 2 000 EUR dla projektów realizowanych samodzielnie oraz 2 000 EUR dla każdego partnera w przypadku projektów z partnerem wiodącym (Zarządzający FMP może ustalić niższy limit dla poszczególnych naborów).
- Maksymalne dofinansowanie z EFRR w ramach Priorytetu 4 dla projektów z partnerem wiodącym wynosi 60 000 EUR, dla projektów realizowanych samodzielnie 30 000 EUR.
- Minimalne dofinansowanie z EFRR w ramach Priorytetu 4 wynosi 1 000 EUR.
- Projekty FMP muszą wykorzystywać uproszczone metody finansowania.
- Wniosek o dofinansowanie z FMP składa się za pośrednictwem specjalnej (uproszczonej) aplikacji, która jest dostępna na stronie <http://fmp.cz-pl.eu>.

Pierwsze nabory wniosków projektowych do FMP w Euroregionie Silesia zostaną ogłoszone w I kwartale 2024 roku.

W ramach projektu „Poznaj naszą Silesiankę! - promocja transgranicznego szlaku wień i platform widokowych”, o którym piszemy w tym numerze naszego Biuletynu, Euroregion Silesia zrealizował m.in. kilka warsztatów mających na celu sieciowanie podmiotów zaangażowanych w transgraniczny produkt turystyczny „Silesianka”. Warsztaty te mogą być inspiracją dla tych, którzy chcieliby realizować podobne działania w ramach nowego Funduszu Małych Projektów w Euroregionie Silesia.

Czesko-polski szlak grzbietowy

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Z Gór Izerskich aż po Jesioniki, od początku XX wieku prowadzi trasa Szlaku Grzbietowego, przecinająca granice czterech regionów i dwóch państw. Biegnie przez tereny czesko-polskiego pogranicza, gdzie znajdują się miejsca o najcenniejszych walorach przyrodniczych, takie jak masywy górskie Karkonoszy, region Broumovsko, Góry Sowie, Góry Bystrzyckie, Góry Orlickie, Jesioniki itd. W latach 2019-2022 nie tylko ponownie oznakowano trasę, ale także powstały nowe cele turystyczne w postaci wież i punktów widokowych. Po czeskiej stronie nowe wieże zostały zbudowane w miejscowości Vysoká Srbská, na wzgórzu Šibeník w miejscowości Nový Hrádek, na wzgórzu Feistův kopec w miejscowości Olešnice v Orlických horách oraz na Velké Deštné w miejscowości Deštné v Orlických horách. Tuż za polską granicą powstało pięć wież widokowych na Czerńcu niedaleko Międzyzlesia, w Jagodnej w okolicach Bystrzycy Kłodzkiej, na Kłodzkiej Górze koło Kłodzka, na Orlicy/Vrchmezi w Dusznikach-Zdroju i na Włodzickiej Górze niedaleko miejscowości Świerki oraz jeden punkt widokowy nad Zalewem w Radkowie. W pobliżu wież widokowych powstała dodatkowa infrastruktura: dwa centra informacji turystycznej w Neratovie i Nowym Hradku, dwa parkingi w Nowej Rudzie i Nowym Hradku oraz zrekonstruowana trasa spacerowa w Nowej Rudzie. Oba kraje zostały również połączone mostem, który łączy czeski i polski brzeg rzeki Divoká Orlice w Neratovie.

Niektóre z wymienionych inwestycji mogą się też pochwalić wieloma nagrodami. Najwięcej wyróżnień otrzymały wieże widokowe na Velké Deštné i na Šibeníku. Pierwsza z nich otrzymała tytuł

Wieży Widokowej Roku 2019, Budowli Roku Kraju Hradeckiego w 2019 r. oraz nagrodę Agencji Ochrony Przyrody i Krajobrazu w ramach Czeskiej Nagrody Architektonicznej. Wieża widokowa w Nowym Hradku jest pierwszą w Czechach wieżą widokową powstałą z przebudowanej elektrowni wiatrowej, zdobyła 3. miejsce w ankiecie Wieża Widokowa 2020 r., nagrodę Grupy ČEZ w konkursie Budowla 2021 roku, nagrodę czeskiego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w ramach Czeskiej Nagrody Architektonicznej i wiele innych.

O tym, że jesteśmy na właściwej trasie łatwo można poznać po logo Szlaku Grzbietowego, czyli niebieskim grzbiecie na czerwonym lub zielonym polu.

To nowe oznakowanie zostało po stronie czeskiej wprowadzone przez czeskie kraje liberecki, hradecki, pardubicki i ołomuniecki, a po stronie polskiej przez Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej. Jeśli chcą Państwo zapoznać się z trasą Szlaku Grzbietowego w zaciszu własnego domu i zaplanować wycieczkę po związanych z nim ciekawych miejscach, najlepiej skorzystać ze strony internetowej projektu www.hrebenovka.cz lub aplikacji mobilnej Czesko-Polski Szlak Grzbietowy. Projekt Czesko-Polskiego Szlaku Grzbietowego, zrealizowany przez 18 partnerów, z łącznym budżetem 3 481 346 euro, jest jednym ze strategicznych projektów Euroregionu Glacensis, który działa na pograniczu czesko-polskim już od 25 lat. W ramach projektu odbyła się również kampania promocyjna, obejmująca ulotki, mapy, spoty promocyjne, wirtualne wycieczki, e-widokówki, artykuły oraz realizację wydarzeń towarzyszących dla turystów i dziennikarzy.

Wieża widokowa na wzgórzu Šibeník w Nowym Hradku jest pierwszą w Czechach wieżą widokową, która powstała z przebudowanej elektrowni wiatrowej. Zdjęcie: David Stejskal

Wieża widokowa w Jagodnej w okolicach Bystrzycy Kłodzkiej.

Wieża widokowa na Czerńcu niedaleko Międzyzlesia.

Most w Neratovie, który łączy czeski i polski brzeg rzeki Divoká Orlice.

Miejsce Postojów Pojazdów Turystycznych w Mszanie

Jest to unikatowy na skalę regionu produkt turystyczny Gminy Mszana - znajduje się przy ul. Tuskerja w Mszanie, kilometr od zjazdu z autostrady A1 (węzeł Mszana). Prowadzą do niego specjalne oznakowania. Na turystów podróżujących kamperami czeka tu wygodny, dobrze oświetlony parking z dostępem do podłączenia elektrycznego oraz wygodną altanką. Podróżnicy mogą tutaj zatrzymać się na jedną lub kilka nocy bezpłatnie i przede wszystkim bezpiecznie.

Parking położony jest w ścisłym centrum Mszany. Może pomieścić kilkanaście samochodów, jak i przyczep kempingowych. Dla turystów z Polski, jak również z Europy to pierwszy, a zarazem ostatni parking tego typu przy wjeździe lub wyjeździe z kraju

na trasie autostrady A1. Tuż obok znajduje się piekarnia, 100 metrów dalej jest duży sklep spożywczy z kawiarenką, budynek wielofunkcyjny, gdzie mieści się Urząd Gminy, poczta, bankomat i Ośrodek Zdrowia. W pobliżu znajduje się także Park Aktywnej Rekreacji, zabytkowy kościół i cmentarz z grobami Powstańców Śląskich oraz Grobem Ofiar Marszu Śmierci, a przy Urzędzie Gminy atrakcją turystyczną jest zegar wskazujący kierunek do gmin partnerskich z szafką, z której każdy turysta może wyciągnąć mapy rowerowe i informacje o gminie. Zegar jest stylizowany na szyb kopalniany, nawiązując tym samym do górniczej historii Mszany.

Narodowy Geopark Kraina Łupka

Obszar Narodowego Geoparku Kraina Łupka niemal w całości pokrywa się z jednostką geomorfologiczną Niski Jesionik. Na mapach geologicznych rejon zwany Krainą Łupka zwykle pojawia się jako szary obszar oznaczający warstwy skalne kulmu morawsko-śląskiego. W rzeczywistości jest to kolorowy, malowniczy i zróżnicowany teren. Zielone pastwiska, głębokie doliny, rzeki, strumienie i lasy przeplatają się ze srebrzystymi hałdami łupków i cyplami skalnymi. Jeziorka powstałe z zalanych kamieniołomów są siedliskiem niezliczonych gatunków zwierząt wodnych.

Historia Krainy Łupka jest niezwykle burzliwa. Na zaproszenie czeskich władców od XIII wieku obszar ten był zasiedlany przez niemieckich kolonistów, którzy zagospodarowali tutejsze ziemie, zajmowali się rolnictwem i przez kilka stuleci wydobywali łupek, pokrywający potem dachy i szczyty domów, nie tylko w Czechach, ale także w Polsce, Austrii i innych krajach. Po II wojnie światowej Niemcy zostali wysiedleni do Niemiec, a ich miejsce zajęli nowi mieszkańcy. Łupek na dachach zastąpiły nowe materiały i w ten sposób długa historia górnictwa powoli ulegała zapomnieniu. Niepowtarzalność tego regionu nadal jednak kryje się w podziemiach, w tajemniczych wejściach do starych tuneli i ogromnych hałdach odpadów z wydobywania łupka. A pozostałości po kamiennych domach górniczych tylko podkreślają piękno krajobrazu i przypominają o ciężkiej pracy ludzi żyjących tu przez kilka stuleci. W krajobrazie wyróżniają się kilka niepozornych, łagodnych szczytów wulkanów w regionie Bruntála. Wulkany, strumienie lawy, bomby wulkaniczne i niezwykle ściany kamieniołomów tufitu zajmują wąski pas, rozciągający się z północy na południe w zachodniej części Krainy Łupka.

To wszystko to są wartości, które Narodowy Geopark Kraina Łupka promuje i przypomina. Misją geoparku jest prowadzenie działań edukacyjnych, promocyjnych i turystycznych, które zapoznają z dziedzictwem geologicznym. Działania geoparku po-

magają rozwijać lokalną gospodarkę i podkreślają wyjątkowość tego obszaru. Przykładem jest projekt „GEOateliér: czesko-polska współpraca na rzecz promocji miejsc o znaczeniu geologicznym na Śląsku”, w ramach którego Geopark Kraina Łupka współpracował z polskim Geoparkiem Góra św. Anny. Stworzono wspólną wystawę wielkoformatowych wydruków, opracowano publikacje i inne materiały promujące walory geologiczne pogranicza polsko-czeskiego.

Ludzie mieszkający w Krainie Łupka postanowili sięgnąć do długiej historii wydobywania łupka, starając się zachować wszystkie ślady dawnej działalności górniczej w tym regionie. Turyści mogą uzyskać informacje w Muzeum Łupka w Budišovie nad Budišovkou, Imaginarium Łupka, przespacerować się wśród pogórniczego krajobrazu, poprzetykanego siecią ścieżek dydaktycznych, zwiedzić podziemia Kopalni Flaschara lub Sztolnię Raaba. Serdecznie zapraszamy!

Mgr. Alena Zemanová
Krajina břidlice, z.s.
www.krajinabridlice.cz

Korytarz kopalni Flaschar w miejscowości Nový Svět koło Oder. Zdjęcie: Marek Audy

Muzeum Łupka w Budišovie nad Budišovkou.

Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach

Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach powinna być obowiązkowym miejscem do odwiedzenia przez dzieci i wszystkich zainteresowanych dawnymi środkami transportu. Nie bez przyczyny jest jedną z największych atrakcji Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Kolej wąskotorowa w Rudach jest pozostałością powstałej ponad 100 lat temu linii kolejowej Gliwice-Racibórz. Połączenie to służyło do przewozu towaru i osób. Trudno to sobie dziś wyobrazić, ale bywały lata, w których rocznie na tej trasie podróżowało grubo ponad milion pasażerów, nie licząc transportu towarowego. Kolejka przestała funkcjonować w 1991 r. i od tego czasu popadała w ruinę. Na szczęście w Rudach znaleźli się pasjonaci, którzy postanowili zachować choć fragmenty tej historycznej kolejki. Dzisiaj przyjeżdżając do Rud zobaczyć można m.in. budynek stacji, trzytorową halę lokomotywni, wodną wieżę ciśnień, trójkąt do obracania lokomotyw, muzeum kolejnictwa, izbę śląską, czynną kuźnię, a także różne lokomotywy i kilkanaście zabytkowych wagonów. Od 2022 roku w hali wagonowni działa ścieżka multimedialna ukazująca nam historię kolejnictwa, działanie kotła parowozu oraz przy pomocy okularów 3D możemy się poczuć jak maszynista parowozu. Największą jednak atrakcją jest przejazd zabytkowymi wagonikami kolejki dwoma bardzo malowniczymi trasami. Pierwsza z nich pomiędzy stacjami Rudy – Rybnik Stodoły – Rudy trwa około 30 minut. Druga trasa do Stacji i z powrotem to czas około 40 minut. Każdy z od-

wiedzających zwróci też uwagę na bardzo miłą i przyjazną dla dzieci obsługę. Poza przejazdem kolejką można spróbować swych sił poruszając się napędzaną ręcznie drezyną. Właścicielem obiektu jest gmina Kuźnia Raciborska, a zarządza nim Gminny Ośrodek Turystyki i Promocji w Rudach. Kolejka kursuje sezonowo, natomiast stacja w Rudach otwarta jest dla zwiedzających cały rok. Poza atrakcjami związanymi z kolejnictwem znajduje się tu również dziecięcy park liniowy oraz punkt gastronomiczny. Dodatkowa, atrakcyjna oferta dostępna jest dla zorganizowanych grup. Szczegółowe i bieżące informacje można uzyskać na stronie www.kolejkarudy.pl.

